

Moodul „ KULTUUR JA KUNSTID“

Mooduli õppeained ja maht:

1. Disain	1 kursus
2. Joonistamine ja maalimine	1 kursus
3. Keraamika	1 kursus
4. Kirjandus ja ühiskond	1 kursus
5. Loovkirjutamine	1 kursus
6. Maailma ja Eesti kultuurilugu	2 kursust

Mooduli läbija saab võimaluse kogeda ja realiseerida ennast loomeprotsessi kaudu. Loovusainetega tegelemine arendab keskendumisvõimet, kombineerimiskunsti, ilumeelt, leiutajavaistu, stiilitunnetust. Loovuse moodul aitab arendada loovust ja fantaasiat erinevate meetodite kaudu, saada erinevaid käelisi oskusi ja omandada teadmisi erinevate tehniliste abivahendite käsitlemisel.

Mooduli käigus õpetatakse nägema ja mõistma kunsti, õpilasel on võimalus realiseerida ennast erinevate tehnikate kaudu. Õppimise käigus analüüsib ja hindab õppija õpitavat pidevalt ning edukus sõltub õppija oskustest ja tahtmisest areneda. Õpetaja on õpitegevuste kavandaja ja looja ning õppimistahtmise innustaja. Mooduli käigus kasutatakse ka muuseumi- ja galeriiõpet.

Mooduli läbimine võimaldab tajuda ja väärtustada maailma kultuurilist mitmekesisust ning mõista seda ühiskonna rikkuse ja arengu eeldusena. Õpilane arutleb erinevate maailmavaadete mõju üle inimese ja ühiskonna tasandil nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; on teadlik oma peamistest väärtushoiakutest ning analüüsib väärtuste rolli enda ja teiste inimeste toimimises.

1. Kursus „Disain“

Kursuse lühikirjeldus

Disaini kursus tugineb teooria ja praktika õppemeetodil, mis rakendab õpilase loovust, teadmisi, ettevõtlikkust ning kunstimeelt. Tutvustatakse disainerlikku mõtteviisi, see annab põhjuste ja tagajärgede analüüsimise oskuse inimloodud ehk tehiskeskkonna kohta. Kursus hõlmab 35 tundi, neist 15 teooria, 10 iseseisvat tundi ja 3 praktikumi.

Õpetuse eesmärgid:

- 1) luua teadmiste pagas erinevate disainimeetodite tutvustamise kaudu loomingulise tegevuse viljelemiseks;
- 2) õpetada märkama ümbritsevaid eluvaldkondi ja nendevahelisi seoseid;
- 3) luua hea kunstilise tasemega tooteid või leiutisi;
- 4) õppida vormistama ja analüüsima oma disainitud toodet või leiutist.

Õpitulemused

Kursuse lõpetaja:

- 1) saab iseseisvalt töötamise ja ajaplaneerimise kogemuse disainiprotsessi kaudu;

- 2) saab oskuse eneseväljenduseks ja analüüsiks;
- 3) oskab seostada disaini ümbritseva keskkonnaga;
- 4) teab, kuidas püstitada probleemi lahenduse leidmiseks;
- 5) oskab kasutada saadud teadmisi oma leiutise või toote disainimiseks.

Hindamine

Hindamise põhieesmärk on motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima ja anda tagasisidet õppija arengust. Töö käigus toimuvad vaatlused ja arutelud, antakse suuline hinnang õpilase tööle. Õpilase tööd kogutakse portfooliosse. Kursuse hinne sõltub õpilase teadmistest, töösse suhtumisest, praktiliste ülesannete täitmisest ja loovusest.

2. Kursus „Joonistamine ja maalimine“

Kursuse lühikirjeldus

Õpilane saab teadmisi joonistamise ja maalimise põhitõdedest: oskuse komponeerida tasapinnalise teose harmoonilist ülesehitust. Õpitakse erinevaid joonistus- ja maalitehnikaid ning töövahendite kasutamist. Saab teadmisi värvusõpetusest, värvus- ja joonperspektiivist. Õpitakse kasutama pliiatsi-, pintsli-, akvarelli-, guašši-, pastelli- ja muid tehnikaid. Dekoratiivne kompositsiooni kasutamine, mis hõlmab dekoratiivse kujunduse nähtusi, õpetab tundma rahvuslikku ornamentikat ja looma uusi ornamente kasutades pinna jaotamisel tasakaalu. Õpitakse tundma joon- ja värvusperspektiivi reegleid.

Õpitulemused

Kursuse lõpetaja:

- 1) oskab kasutada erinevaid maalimise ja joonistamise tehnikaid;
- 2) oskab seostada arhitektuuri, looduse ja interjööri;
- 3) oskab komponeerida tasapinnalist teost;
- 4) oskab luua kompositsiooni seostades esemeid ja figuure siseruumi perspektiiviga.

Hindamine

Hindamise põhieesmärk on motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima ja anda tagasisidet õppija arengust. Töö käigus toimuvad vaatlused ja arutelud, antakse suuline hinnang õpilase tööle. Õpilase tööd kogutakse portfooliosse. Kursuse hinne sõltub õpilase teadmistest, töösse suhtumisest, praktiliste ülesannete täitmisest ja loovusest.

3. Kursus „Keraamika“

Kursuse lühikirjeldus

Kursuse läbija saab teadmised keraamika tekkeloost ja tehnilistest võimalustest.

Vormiõpetuse eesmärgid:

Tutvustada keraamika ajaloolise arengu põhietappe ja kaasaegse tehnika suundi.

Õppida tundma plastilis-mahulise modelleerimise ja -konstrueerimise võtteid ja vahendeid.

Arendada vaatlus-, kujutamise- ja eneseväljendamisoskust

Kolmemõõtmelise kujutamise viisi võrdlemine kahemõõtmelisega.

Ruumiliste objektide vaatlemine ja kompimine.

Klassikalise modelleerimistehnika alused. Voolimine savis.

Voolimisplukkade ja improviseeritud abivahendite kasutamine.
Liikumise olulisus modelleerimisel. Distsantsi teadlik muutmine. Pöörleva aluse kasutamine.
Mõõtmine ja võrdlemine. Silma ja käe töö koordineerimine.
Mass ja maht. Suur ja väike vorm. Kerge ja raske vorm. Vormikontrastid.
Vormielementide ühendamise võtted.
Figuraalne kompositsioon ümarplastikas ja reljeefkunstis.
Inimfiguur - tegevuste kujutamine. Figuuri ja esemete seostamine ja vormiline ühtsus.
Loomafiguuride plastiline variatiivsus.
Vormi väljendusrikkus, vorm idee väljendajana. Sisu ja vormi vastavus.
Isikupärane kujutamine.

Õpitulemused

Kursuse lõpuks õpilane:

- 1) omandab saviga modelleerimise põhivõtted;
- 2) tunneb skulptuuri põhimõisteid ja –liike;
- 3) oskab modelleerida klassikaliselt pöörleval alusel;
- 4) oskab mõõta ja võrrelda mahtusid;
- 5) on teadlik komponeerimisest;
- 6) oskab oma ideed ellu viia, kasutades materjalina savi;
- 7) oskab oma töid esitleda ja fotografeerida.

Hindamine

Hindamise põhieesmärk on motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima ja anda tagasisidet õppija arengust. Töö käigus toimuvad vaatlused ja arutelud, antakse suuline hinnang õpilase tööle. Õpilase tööd kogutakse portfooliosse. Kursuse hinne sõltub õpilase teadmistest, tõesse suhtumisest, praktiliste ülesannete täitmisest ja loovusest.

4. Kursus „Kirjandus ja ühiskond“

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) selgitab kirjanduse ja ühiskonna omavahelisi suhteid, nimetades kirjandusteose sünni ja vastuvõttu mõjutavaid tegureid;
- 2) määrab vähemalt kahe kursuses käsitletud autori ja nende teoste koha ajastus, rühmituses või rahvuskirjanduses;
- 3) toob loetud teksti(katkendi)le tuginedes näiteid ühiskonnaolude ja inimese kujutamise kohta, arutleb selle teema ja probleemide ning eetiliste ja esteetiliste väärtuste üle;
- 4) analüüsib kirjandusteost ühest 20. sajandi mõttevoolust lähtudes ning leiab tekstist vastava vaatepunkti kajastusi nii teemade, probleemide kui ka ideede tasandil;
- 5) on lugenud kirjandus- ja kultuuriloolist esseistikat, kirjutab ilukirjandusteose põhjal essee;
- 6) on läbi lugenud vähemalt kolm terviklikku proosa- või draamateost ning ühe eesti autori luuletuskogu ja analüüsinud neid.

Õppesisu

Kirjandus ja ühiskond

Kirjanduse ja ühiskonna omavahelised suhted. Kirjandus kui ühiskonna kajastaja ning peegeldaja. Kirjandusteksti eripära kui ühiskondlike olude peegeldus. Kirjanduse sidumine autori elulooga, selle asetamine ühiskondlik-poliitilistesse raamidesse. Kirjandusteose sünni mõjutavad tegurid. Kirjandusteos kui autori individuaalsuse ja maailmavaate, koolkondliku või rühmitusliku kuuluvuse väljendaja. Kirjandusteose koht ajastus, rühmituses, traditsioonis ja rahvuskirjanduses. Lugeja maitse ning valikud. Kirjanduskaanon. Menu- ja hittkirjandus.

Kirjandus ja poliitika

Poliitika kirjanduse iseloomu ja teemade määrajana. Kirjandus ideoloogia levitamise teenistuses. Sotsialismiajastu kirjandus, nn sotsialistlik realism. Isikukultuslik kirjandus. Autori positsioon ühiskonnas: võimule vastanduvad, võimu toetajad, vaikijad. Keelatud autorid: pagulaskirjanikud (Bernard Kangro, Kalju Lepik jt), tõrjutud autorid (Betti Alver, Uku Masing, Artur Alliksaar jt), dissidendid (Aleksandr Solženitsõn, Johnny B. jt). Ideoloogiline tsensuur: keelatud raamatud ja käsikirjad (Albert Kivikas „Nimed marmortahvlil“, Paul-Eerik Rummo „Saatja aadress“ jt). Keelatud teemad: rahvuslus (Hando Runneli luule jt), okupatsioon ja küüditamine (Valev Uibopuu „Keegi ei kuule meid“, Jaan Kruusvall „Pilvede värvid“ jt), metsavendlus (Ene Mihkelson „Katkuhaud“ jt), religioon (Ain Kalmus „Juudas“, Uku Masingu luule jt) jne. Kirjandusteoste varjatud sõnumid. Poliitilise situatsiooni kujutamine ja selle mõju inimesele (Joseph Brodsky luule; Mihhail Bulgakov „Koera süda“ või Günter Grass „Plekktrumm“ või Imre Kertesz „Saatusetus“ või Milan Kundera „Olemise talumatu kergus“ või Boris Pasternak „Doktor Živago“ või Viktor Pelevin „Omon Ra“ või David Michell „Pilveatlas“ või Bernhard Schlink „Ettelugeja“ jt). „Kadunud põlvkond“, sõjaromaan (Francis Scott Fitzgerald või Ernest Hemingway või Erich Maria Remarque või Arved Viirlaid „Ristideta hauad“). Düstoopia (Aldous Huxley „Hea uus ilm“ või George Orwell „1984“ jt). Baltisaksa kultuuri ja kirjanduse kajastusi (Edzard Schaper „Maailma lõpp Hiiumaal“ või Camilla von Stackelberg „Tuulde lennanud lehed“).

Kirjandus ja mõttevoolud

(Süva)psühholoogiline kujutamislaid kirjanduses (Margaret Atwood või William Faulkner jt). Eksistentsialismifilosoofia kirjanduses (Albert Camus või Jean-Paul Sartre). Idamaiste usundite vastukajased läänemaises kirjanduses: zen-budismi ja taoismi mõjud (Hermann Hesse „Siddhartha“ või Jerome David Salinger „Franny ja Zooey“ või Jaan Kaplinski luule jt). Naisvaatepunkt kirjanduses (Elfriede Jelinek või Doris Lessing jt). Postkolonialistlik vaatepunkt kirjanduses (Hanif Kureishi või Arundhati Roy või Salman Rushdie jt). New age'i eluviisi kajastusi ilukirjanduses (Carlos Castaneda „Teekond Ixtlani“ jt).

Esseistika ja arvustus

Essee olemus. Kirjandus- ja kultuurilooline essee. Teema ja kirjutamisviisi valik. Esseimestreid (Umberto Eco, Stefan Zweig, Jaan Kaplinski, Viivi Luik, Lennart Meri, Hando Runnel jt). Raamatusarjad: „Eesti mõttelugu“, „Avatud Eesti raamat“ jt. Esseekogumikud: „Eesti mütoloogiad“, „Uued mütoloogiad“ jt. Kirjanduse uurimise võimalused ja probleemid. Kirjandusteaduse ja -kriitika mõiste ning uurimisobjekt. Kirjandusteose arvustus. Teose sisu- ning keele- ja stiilikeskne arvustus.

Mõisted

Düstopia, eksistentsialism, essee, kirjanduskriitika, kirjandusteadus, menukirjandus, naisvaatepunkt, new age, postkolonialism, psühhoanalüüs, sotsialistlik realism, sõjaromaan, zen-budism, taoism, tsensuur, utopia.

Terviklikult käsitletavat teosed

Õpilane loeb vähemalt kolm pikemat proosa- või draamateost ning ühe luuletuskogu kursuse õppesisus nimetatud autoritelt.

5. Kursus „Loovkirjutamine“

Eesmärk

Kursuse peaesmärk on toetada õpilase kirjaliku väljendusoskuse arengut.

Õpitulemused

1. Õpilane tunneb sõnakunstivahendeid ja oskab neid kasutada.
2. Õpilane oskab kasutada loovkirjutamise võtteid.
3. Õpilane on võimeline kirjutama erinevat liiki tekste.
4. Õpilane suudab oma ja teiste tekste analüüsida, kritiseerida ja parandada.
5. Õpilane oskab kirjutada alusteksti põhjal.
6. Õpilane tunneb enda kirjutamisstiili.

Õppesisu

Seminarid

Tutvustakse ja proovitakse erinevaid

- materjali koondamise võtteid,
- sõnavara rikastamise võtteid,
- vaba kirjutamise võteteid,
- teksti struktureerimise võtteid.

Analüüsitakse enda kirjutamisprotsessi ja nn kirjutamispidureid.

Iseseisev töö

Hindamine

- Kursuse lõpul esitab iga õpilane portfoolio, kus on kursuse jooksul esitatud tööd (eeltöödest kuni valmistekstideni) ning enda ja teiste tekstide analüüsid.
- Hinnatakse õpilase individuaalset arengut kursuse jooksul ja eneseanalüüsi.

Positiivse hinde eelduseks on esitatud ja analüüsitud tööd ja aktiivne osalemine vähemalt 60%-l seminarides.

6. Kursused „Maailma ja Eesti kultuurilugu“

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Kultuuriloo kursus aitab õpilasel omandada maailma kultuuris ja ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õppeaine annab ülevaate nii inimeste igapäevaelu nähtuste kui ka erinevate kunstivormide ning teaduse ja tehnika kujunemis- ja arenguloost. Vaadeldakse ka ühiskonnaprotsesside ning väärtushinnangute muutumist ajas. Analüüsitakse tehnoloogilise, kultuurilise ja poliitilise arengu tulemusena ühiskonnas toimunud muutusi. Samuti suunatakse õpilasi tunnetama kultuuride järjepidevust ja leidma vanade kultuuride mõjusid tänapäeva maailmas. Kursus aitab teadvustada minevikunähtuste muutlikkust ja tõlgendatavust, omavahelisi seoseid ning suhteid tänapäevaga.

Kursuse lühikirjeldus

Kursuse tulemusel peaks avarduma õpilase maailmavaade, suutlikkus näha maailma laiemalt ja õppida väärtustama ka võõraste kultuuride omapära, selle kaudu võrdsustama kõiki inimesi. Samuti peaks kultuuriloo läbinu tundma huvi maailma vaatamisväärsuste ja kultuurinähtuste vastu.

Kursus on üles ehitatud temaatilis-kronoloogiliselt, see tähendab, et vaadeldakse erinevate valdkondade arengut ajas. Kultuuriloo kursus toetab ajaloo, kunstiajaloo, kirjanduse ja muusika õppimist. Kursus on jagatud üheteistkümmesse teemablokki:

- 1) pärimuskultuur ja kirjakultuur;
- 2) religioon;
- 3) filosoofilise ja teadusliku mõtte kujunemine, ideaalse ühiskonna otsingud;
- 4) riigikorrad, režiimid;
- 5) kunst;
- 6) kirjandus;
- 7) muusika;
- 8) teater, film;
- 9) tehnika;
- 10) olme, igapäevaelu;
- 11) rõivastus, mood.

Õpitulemused

Kursuse lõpetanu:

- 1) tunneb kultuuriajalugu iseloomulike sündmuste, protsesside, vaimulaadi ja isikute kaudu;
- 2) mõistab kultuurisündmuste ja -protsesside põhjus-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning erineva tõlgendamise tagamaid, võtab oma seisukohti kujundades arvesse ajastu konteksti;
- 3) leiab ja analüüsib kriitiliselt kultuuriajaloo teavet sisaldavat infot, hindab allikate usaldusväärsust ning kasutab erinevaid teabeallikaid eesmärgipäraselt;
- 4) teab ja kasutab kontekstis kultuuri põhimõisteid ning eristab fakti tõlgendusest ja arvamusest;
- 5) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning mõistab seda ühiskonna rikkuse ja arengu eeldusena;
- 6) mõistab ja tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi;
- 7) tunneb huvi maailma vaatamisväärsuste ja kultuurinähtuste vastu, hindab kultuuride eripära;
- 8) on teadlik UNESCO kultuuripärandi säilitamisele suunatud tegevusest, oskab leida selle nimistu objekte;
- 9) teadvustab oma võimalusi kultuuripärandi säilitajana ning edasikandjana.

Hindamine

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskusi kui ka loomingulist ja tõlgenduslikku lähenemist kultuurile kui nähtusele. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid (kujundav hindamine) ja numbrilisi hindeid. Hindamiseetodite valikul arvestatakse nii õpitulemuste saavutatust kui ka õpilase individuaalsest arengut. Hinnatavate tööde vormid on kontrolltöö, essee, arutlus, esitlus, uurimus.